

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četr leta 150 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za večkratne opise primeren popust. V oddelku „Mala narodna“ stane beseda 5 vin. Parte in zabave vsaka petliversta 24 vin. —

na slovensko pisane pritožbe zaradi krivičnega rekviriranja sploh ne ozirajo? Ali veste, da vlada neomejeno pri prošnjah za dopuste, podpore itd. c. kr. zaudarmerija, ki noče o slovensčini nič slišati? Ali veste, da na Slovenskem ne velja cesarska postava, temveč vladajo le zagrizeni nemški uradniki, ki črtijo iz dna duše slovenskega človeka in mu škodujejo, kjer le morejo, namesto da bi mu šli v tem težkem času na roko? Celo vrsto takih „Ali veste?“ in žalostnih odgovorov na to nahajate na Slovenskem v vsaki vasi!

Veliko je trpljenje slovenskega ljudstva, ki je poslalo najboljše moči v obrambo domovine proti sovražniku. Doma to dobro ljudstvo radevoljno preskrbuje nemška mesta z mesom in poljskimi pridelki in prejema zato zaničevanje. Bič s katerim ga tepe zato nemško uradništvo, mu je plačilo. Ali ne bo tega nikdar konec?

Nikdar! ako bodo stali na vodilnih uradnih mestih še nadalje taki ljudje, kakor stojijo sedaj; nikdar! ako bomo še nadalje odvisni od samovoljne nemške nadvlade! Slovenski kmet bo moral še nadalje pisati nemške prošnje, slovenski uradi bodo morali še nadalje nemško uradovati, ker drugače niti teh drobtin ne bodo dobili, ki jih dobivajo sedaj. Kaj nam pomaga enakopravnost na papirju, ako smo pa v resnici narod druge vrste? Kaj pomaga slovenska pritožba, ako jo pa kratkomalo zavrnejo, kaj slovenski priziv, ako ga vržejo v koš? In kmet nima časa, nima denarja in ne more imeti toliko pravne izurjenosti, da bi se mogel uspešno ustavljati večjemu uradniku in si proti njemu poiskati svoje pravice. Kmet mora pravice dobiti od uradnika, da mu svetuje dobro. Ako uradnik kmetu robato pove, da se zoper to ali ono stvar ne more pritožiti, temveč mora plačati in molčati, bo mu kmet v devetindevedesetih slučajih od sto verjel, kvečjemu gre še vprašat sosednjega uradnika istega mišljenja in prejel bo seve enak odgovor. Kam naj se obrne? Obdaja ga morje neprijaznih ljudi in posledica je, da trpi škodo, se hujsa je pa ta, da vidi v uradniku le sovražnega človeka, ki mu hoče samo hudo.

Zato zahteva slovensko ljudstvo slovenskih uradnikov in uradov od najvišjega do najnižjega! Zato kličemo: Jugoslovanska misel naprej, dokler se ne uresniči zahteva naših poslancev, ki so jo stavili dne 30. maja 1917 v državni zbornici. Ne upamo ničesar in ne pričakujemo ničesar od vlade kakoršna je sedaj. Dajte nam pravico, dajte nam svobodo in jugoslovanski narod bo najkrepkejša opora državi!

Kdo razdira?

Iz ptujskega okraja se nam piše: Za nadaljevanje krvave vojske tako navdušeno nemškutarstvo giasilo »Štajerc« vedno očita našim poslancem, ki delajo na to, da se slovenski in hrvaškosrbski narod združi v eno deželo, da hočejo razdreti Avstrijo. A ne raztrgati, ampak združiti je naš cilj. Raztrgane ude, dele našega naroda združiti v eno celoto, v eno telo, to telo pa združiti z Avstrijo, s habsburškim vladarjem kot glavo, to se vendar ne pravi raztrgati, slabiti, ampak zbirati, združevati, krepiti. To mora vendar že najpriprostejša pamet spoznati! Močno bo potem jugoslovansko ljudstvo, krepka, na trdnem temelju potem tudi Avstrija. »Štajerc« naj rajši svoje nauke pove svojim somišljenikom, svojim krušnim očetom — Vsenemcem. Ti pač hočejo razdirati in oslabilo Avstrijo. Njihova vedna zahteva je, da se mora Galicija na severu in Dalmacija na jugu ločiti od zveze drugih avstrijskih dežel. Ali ni to razdiranje? Ali ne bi potem Avstrija bila slabša in manjša? Njihova nadaljna zahteva je, da se češka dežela raztrga v nemško in češko samostojno deželo. Vsenemci, katerih zvesti pristaši so naši nemškutarji in ki so v svoj voz vpregli vse naše uradništvo, da celo vlado, dobro vedo, da bi bila odcepitev Dalmacije in Galicije Avstriji v škodo, toda oni to zahtevajo, da bi potem ložje druge nenemske narode tlačili in ponemčevali. Mi hočemo enakopravnost, svobodo in združitev jugoslovanskega ljudstva v habsburški državi, hočemo kot enako-

Slovenska misel naprej!

Tako beremo v predzadnjem „Gospodarju“. Potrebna je bila notica, potrebni so bili tudi članki anake vsebine, ker smo med vojno zgubili le premnogo nekdanje naše slovenske zavednosti. Vendar bi staval nekaj vprašanj, ki dajo obenem odgovor, zakaj se pri nas toliko nemškutarji. Ali veste, da je bila zavrnjena cela vrsta prošanj za dopuste samo zato, ker so bile pisane slovensko? Ali veste, da se

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Po preteku 20 dni smo bili spočiti na vseh udih in ojačeni po došlem maršbataljonu. Poslali so nas bolj na desno od Zdynije v vas Kiskurima na Madžarskem, kjer so Rusi preveč pestili 22. domobransko divizijo.

Kiskurima je umazana slovaška vas, o kateri boji zaupano, da nisem videl nikjer ne prej ne slej toliko zibelk kot v tem selu. Te zibelke niso izdelane po našem kroju, ampak res patentirano slovaško. Taka zibelka je zabojček iz štirih desčic. Na levem in desnem koncu po dolžini računano je pritrjen ta zaboj na dve vrbovi trti. Cela naprava se ne ziblje kot pri nas po tleh, ampak je privezana za že omenjeni trti na tram na stropu ravno nad materino posteljo. Mati drži v roki celo noč tretjo trto, za katero poukava od časa do časa za tram visečo zibelko, ki se guga po zraku v mogočnih polkrogih. Bolj ko kriči otrok, bolj močno in v tem večjih polkrogih ga tira mati po zraku. Otrok je prisiljen zavreti jok v sled za otroka presilnega gaganja in omotice. V tej Kiskurimi sem pregledal nekaj bait, v vsaki so visele na podstropnih tramovih po 3 do 4 zibelke, ki so bile pa vse v prometu. Je prijetno gledati, če odrčava po zraku četvero zibelk. Osušene vrbove trte

evikajo, otroci vikajo; matere pa gonjo te z otročjadjo napolnjene zabojčke na vse štiri vetrove. Da bi bile ženske otroke kedaj previjale, nisem zapazil tu. Kedaj so jih krmile ali dojile, tudi ne vem. To sem videl, da so vstajale iz postelj le toliko, da so si skuhaile zjutraj in opoldne krompirja, sicer so cele dneve in noči preležale v posteljah ter zibale. Ni čuda, če Slovaki ljubijo in spoštuje svoje mater.

V Kiskurimi so gojili poleg otrok izvanredno mnogo hišnih kuncev in takozvanih morskih svinj. Ti kuneci so majhne, pritlikave kakovosti in bivajo z ljudmi pod istim krovom. Pod klopmi in po hišnih kotih imajo ti uhlači svoje luknje v zemljo, kamor se s rivajo in tičijo po dnevu. Ponoči se pa porazlezejo po izbah kot pri nas miši, podgane, grilli in tem podobna nočna golazen. Mi vsi smo te kunčke sovražili ter jih zaklinjali ravno radi ponočnjaštva. Ker smo ležali po tleh, so nam plazili in skakali celo noč po in preko obrazov. Se bolha in uš kratita človeku spanje, kaj ne bi kunec, ki ne gomazi samo po rokah in nogah, ampak tudi po obrazu. Po cele noči smo si hladili jezo s tem, da smo jih grabili za ušesa in jih lučali iz kota v kot. Če je telebnila grčoba na trdo ob steno, je miroval vsaj nekaj časa. Trajno in uspešno se zavarovati proti tej nočni golazni, ni bilo mogoče. Torej otrok, kuncev in morskih svinj je bilo za tistih časov v Kiskurimi več kakor more prenesti vojaško-krščanska potrpežljivost.

Nad Kiskurimo štrli navpik proti nebu precej visok hrib, Krasna gora po imenu. Ravno ta Krasna gora je dovolj prebarvana z našo in rusko krvjo. Rusi so se zaganjali v ta hrib z vso silo, hoteli so nam ga iztrgati za vsako ceno radi razgleda, da bi

lahko opazovali s hriba premikanje naših čet in artilerijske postojanke. V obrambo te Krasne gore sta bili odposlani dve kompaniji našega polka. Vodil in poveljeval jim je Slovenec, nadporočnik Egon Gabrijelečič. Kar je bilo pri našem regimentu častnikov-Slovencev, bodisi aktivnih ali rezervnih, bili so vsi junaki, ki so zvečine zapečatili svoje junaštvo s — smrtjo. Od prvega do zadnjega so bili vsi zavedno narodni; postopali so pa tudi z moštvom slovensko usmiljeno, potrpežljivo in blagohotno. Velenarodnjak meo narodnjaki, nadjunak med junaki je bil pa naš Gabrijelečič, kakor smo klicali vsi že omenjenega nadporočnika. Priljubljen je bil pri častnikih, ljubilo in oboževalo ga je pa pred vsem moštvo. Dičila ga je slovensko vesela narav, pel si je vedno in povsod. Slovel ni samo kot veseljak in dober pevec, ampak tudi kot nadarjen častnik. Poverjevali so mu v vojni najtežavnejše in najnevarnejše naloge, katere je reševal vsekdar z vojaške udanostjo, z bistroumnostjo in jnaštvom.

Ta naš Gabrijelečič, ljubljeneč celega polka, je kobacel z dvema stotnijama do pasu po snegu, da zasede in brani Krasno goro. Rusi so napadli to točko, koje je ščitil Gabrijelečič z dvema stotnijama, s 16 ruske močnimi kompanijami. Naš junak jih ni samo odbil, ampak jih zapodil celo v beg. S ponovljenimi napadi se je sovražniku vendar le posrečilo vgnездiti se prav ob vznožju gore. To sovražno gnezdo je jezilo Gabrijelečič in naskočil ga je z grsmovitim „Hurra! Na nož!“ Močan ruski regiment je obrnil po tem spopadu Krasni gori hrbet.

Gabrijelečič, ki je jurišal na četu svojih udanih Slovencev, je zmagal, a ni se vrnil več živ v našo

vredni bratje živeti v miru z drugimi avstrijskimi narodi. Le na tej podlagi je mir v Avstriji in krepek razvoj naše države mogoč. Torej »Štajerc«, zapridgaj lepo svojim somišljenikom, naj spoštujejo pravice drugih narodov, naj ne razdirajo Avstrije z sovrasstvenim tlačanjem nenemških sodržavljanov, naj se ravna po besedah presvitlega cesarja, ki želi biti vsem narodom avstrijskim enako dober oče in vladar.

„Gospodarska politika“

Kadar se naši poslanci potegujejo v državnem zboru, ali kadar so se v deželni zboru in drugo potegovali za pravice slovenskega naroda, vsikdar so nemškutarji in njihovi listi vzdihovali farizejsko: že zopet delajo samo narodno politiko, naj bi rajši delali gospodarsko politiko, to je najbolj potrebno. Hinaveč dobro vedo, da se mora najprej narediti politično vsako ljudstvo, če se hoče gospodarsko razvijati in napredovati. A ravno tega nočejo, ravno tega se bojijo, da bi se naše ljudstvo gospodarsko dvignilo in utrnilo. Radi bi, da bi se nadalje bilo naše ljudstvo politično in gospodarsko od njih odvisno. Zato so se ustavljali ne samo vsaki politični pravici, katero je zahtevalo naše ljudstvo, ampak tudi vsaki naši gospodarski zahtevi, naj je bila še tako potrebna. Imeli so oblast v rokah, imeli denar in priliko dovolj, da bi delali gospodarsko politiko tudi na Slov. Štajerskem, a niso hoteli. Ves denar skoro so porabili za nemški del dežele. Ako so naši zastopniki zahtevali, naj se ozirajo tudi na Slovensko Štajersko, saj tudi mi davke plačujemo, so proglašali to za narodno nestrpnost in hujskarijo. Zato je v gospodarskem oziru naš del dežele po krivdi nemške večine v deželni zboru zelo zanemarjen. Govoril sem z raznimi ljudmi iz raznih dežel naše države, ki so se čudili, kako zanemarjeno je Slov. Štajersko v tem oziru, ter so z ostrimi besedami obsojali to malomarnost vlade in nemške večine. Zdaj se jim to hudo maščuje na lastnem telesu. Koliko več in boljše krme bi zrastle na naših travnikih, ako bi bili urejeni in izsušeni naši potoki in reke! Koliko več bi se pridelalo na njivah, ako bi bilo preskrbljeno za gospodarski pouk in izobrazbo itd.! Kako se gospodari glede cest tam, kjer imajo meščanski nemškutarji okrajne zastoje v rokah! Ptujski okrajni zastop delo n. pr. ceste samo tam, kjer ima kak Orničov pristaš posestvo, za druge kraje se mnogo ne zmeni, naj bi bila kaka cesta še tako potrebna. Kako pristransko se v vojnem času postopa s slovenskim kmetom, pa itak ni treba povdarjati.

Zato je najboljša gospodarska politika tista naših poslancev: mi moramo postati svobodni, enakopravni v jugoslovanski državi pod habsburškimi vladarji. Potem se bodo naši kraji lahko krasno gospodarsko razvijali, potem le bo slovenski kmet na

svoji zemlji svoj gospod. Zdaj mu drugi gospodarijo v njegovo škodo — le za svoj žep! Pred 70 let smo dobili osebno svobodo, se rešili tlake in desetine, sedaj nam je še treba narodne in gospodarske samostojnosti, ne potrebujemo in nočemo več tujega kuratorstva, zakaj bi naj bili le zapostavljeni, kakor se godi pastorki v hiši, kjer vlada hudobna mačeha.

V od drugonarodnih vplivov prosti državni tvorbi čaka našo in druge južne dežele naše države lep gospodarski razvoj. Zdaj je v teh deželah uboštvo in zaostalost, lakota doma, ko bi lahko vladalo blagostanje. Vsemu svetu je n. pr. v posmeh in silno je škodovalo ugledu naše države drugod, ker je popolnoma zanemarjala svoje pokrajine ob morju: Istro in Dalmacijo. Dalmacija n. pr. nima še v 20. stoletju nobene železniške zveze z Avstrijo! Kar je za Dalmacijo v kulturnem oziru storjenega, so storili tujci — Benečani in Francozi. A seveda: naša vlada je morala predpravice in prevlado Nemcev in Mažarov nad ostalimi avstrijskimi narodi podpirati, da bi delala gospodarsko politiko, zato ni imela časa. Pa hočemo mi v bodočnosti to storiti — sami!

Kje je pravica?

Kmet iz Loke pri Zidanem Mostu nam piše: Zelo sem bil presenečen, ko sem bral v „Slov. Gospodarju“ poročilo o uradnih cenah za krompir, katere so zopet določene tako napačno. Čudno se mi zdi, da dotični gospodje v ministrstvih, ki nastavljajo cene za kmetске pridelke, ne pridejo do pravega spoznanja ter kmete po goratih krajih tako prezirajo. Nimam sicer namena zabavljati, ampak samo povedati golo resnico. V dokaz, da je res tako, hočem navesti samo en slučaj, ki se je lansko leto zgodil v občini Loka pri Zidanem Mostu. Posestnica A. D. v Mrzli Planini, uboga vdova, je sama s petimi malimi otroci na posestvu. Njen mož je padel v Galiciji za cesarja in domovino dne 25. oktobra 1914. Ko je prišlo uradno naročilo, da se mora zahtevani krompir spraviti na oddajni prostor, je najela štiri težake, da so nesli 100 kg krompirja, ker ni bilo vprežne živine na razpolago. Vole je morala že prej oddati erarju. Tudi drugi sosedji so ga morali znositi v dolino. Revica je plačala vsakemu nosaču po 1 K ter jim zraven kupila še en liter vina. Potrosila je torej 8 K. Za krompir je dobila celih 9 K, ostalo ji je torej samo 1 K za krompir.

Slučajev bi se našlo, ako bi šel po hribih, na stotine. Velika krivica se godi gorskim kmetom. Po visokih hribih sadijo krompir meseca maja, torej ga kopljejo šele v mesecu oktobru, ker prej ni zrel. Z žitom je tudi tako; v nižavah žito prej omaltijo kakor je v hribih zrelo. Najvišje cene, katere so zdaj nastavljene, so samo za poljanec in grajščake. Najnižje pa veljajo hribovcem, ker prej ne morejo ničesar oddati. S pridelovanjem pa hribovci desetkrat več trpijo, kakor poljanec. Poljanec lahko s 1 kravo več pelje po cesti, kakor pa hribovec z 4 voli po strmih in razdrtih potih. Glavarstva in oblasti pa kar ukazujejo in s kaznimi žugajo, ne oziraje se na kmetске razmere in okoliščine. Posebno naše celjsko glavarstvo je v tem oziru na vrhuncu. Koliko trpljenja bi se lahko odpravilo za hribovce, ako bi bi-

Pri vseh teh šibah je bilo moštvo v zimi leta 1915 bolj slabo oblečeno nego danes v tretjem vojnem letu. Goljufivi Židje so prodajali vojni upravi sukno, ki je bilo slabeše kot papir. Ako se je enkrat taka obleka zmočila in zmrznila, se je trgala in pokala v vsaki gubi. Iste kakovosti kot obleka je bilo tudi obuvanje. Pa si je zmisli nek prav britehen od dunajske stolice, da bi se naj branili proti kačje ostrem mrazu z uporabo papirja. Iz zaledja so nam pošiljali velikanske zaboje časniškega papirja, izrezljanega v obliko telovnikov in ovojev, ki bi naj nadomestovali nogavice. Nikdo od teh kunštih glav ni pomislil, da ni nobena tvarina za vlogo bolj občutljiva kot je papir. Mi in moštvo smo se krotali tem papirnatim pošiljtvam. Nismo jih oblačili, ne obuvali, ampak jih porabljali kratkoma za podkurjavo.

Pomilovanja vredno vojaštvo ni bilo samo oblečeno in obuto pod ničlo, ampak tudi prehrana je bila slaba ter nezadostna. Predvsem je bil kruh iz nekeke moki podobne snovi, ki se je drobila v same drobtine. Nismo dobivali v hlebec pečenega kruha; nastavljali smo le kape, da so nam nasuli v nje takih drobtin, ki so bile grenke in težko prebavljive. Mesno hrano so ovirale v onih prvizviskih časih naravne težkoče: visoki sneg in hribi. Naš tren se je moral boriti z nepopisnimi težkočami, predno so prerili do nas in prinesli na drogovich kotle s kuhanim mesom.

Vojak je bil tedaj več nego trpin, ki je moral bivati v snegu in mrazu na prostem; hodil je razcapan kot zadnji berač in stradal je po zgledu cerkvene miši. Vsled teh vojnih šib je moštvo hiralo in naše vrste so se redčile od dne do dne. V naš blagor in našo srečo se je boril tudi sovražnik z istimi križi. Stali smo si nasproti na dveh visokih, hribovitih verigah, med katerimi valovi globoka dolina z vasjo Zdynija. Razdalja med nami in nasprotniki je bila tako na dolgo razsežna, da se nismo mogli

la dovoljena prosta prodaja in koliko nepotrebnih izdatkov bi odpadlo in koliko dragega časa bi se prihranilo. Vsakovrstne potrebnosti za gospodarstvo morajo pa hribovci ravno tako drago plačevati, kakor drugi.

Cene bo treba na pravični način urediti, da ne bodo poljanec in grajščaki, ki prej žanjejo in s stroji delajo in mlatijo, dobili višje cene za svoje pridelke kot hribovci. Zakaj bi ne bile cene vedno enake? Saj tudi na frontah ni razločka; tudi na bojiščih padajo za domovino hribovski kmetски sinovi in očetje. Ti pa, „Slov. Gospodar“, nesi te moje vrstice v širni svet ter prepričaj naše kmetске izkoriščevalce, da tudi stari, izkušeni kmet nekaj ve, ne pa samo taki strokovnjaki, kateri so morda tistemu podobni, ki je trobil, da mora vsaka kokoš na dan 3—4 jajca znesti in ki se je hudoval, zakaj kmetje ne sejejo več finega pšeničnega zdroba.

„Slov. Gospodar“, hvala Ti, da tako vrlo braniš naše kmetске pravice!

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Jurija ob Pesnici se nam piše: Med vojnimi žrtvami sta iz naše župnije zopet dve več. Posestnik Mihael Herman iz Gornje Pesnice je umrl na legarju sicer že pred dvema letoma v Miškolcu na Ogrskem, a še le zdaj to za gotovo morem poročati. Po smrti staršev sta morala oba z bratom vred v vojno ter je bilo precejšnje posestvo zapuščeeno in cela hiša zaklenjena do zadnjega časa, ko se je vendar starejši brat vrnil še živ, a kot invalid v prazno rojstno hišo. — Dne 19. jun. t. l. pa je vsled laške ofenzive pri Asiagu padel Franc Lorenč s Pesnice št. 12. že drugi sin iz iste hiše. Oba brata sta bila pri mladeniški Marijini družbi, od katere so sedaj vsi vpisani člani v vojni službi in so trije že padli. Rajni Franc je bil zidar ter je njegova domača, po požaru nanovo pozidana hiša že težko čakala, da bi jo po svoji vrnitvi dokončal, pa je bil odpoklican na večni delopust.

Pretrsljivo novico je prejela dne 18. julija v obče čislana in priljubljena mati-vdova Marija Žel v Obratu, župnije Sv. Benedikt v Sl. gor., namreč, da je zatisnil dan poprej v bolnišnici Rdečega križa v Budjevicah na Češkem svoje trudne oči njen najmlajši sin Karel v mladeniški dobi 22 let. Rajni je bil izredno blagega značaja, priljubljen povsod in iskreno ljubljen od vseh, ki so ga poznali. Kljub slabotni naravi je moral v vrstah 47. pešpolka trikrat na bojišče; dvakrat je okreval od težkih bolezni, ki si jih je nakopal v bojih za ljubljeno domovino, tretjkrat pa so boleznim zmagale njega. Sedaj je rešen vsega trpljenja in se veseli večnega plačila v nebesih. To naj tolaži žalujočo mater, brate,estro in vse, ki se v globoki žalosti ne morejo ubraniti solz vsled te bridke izgube. Na svidenje nad zvezdami!

Marija Meško, lončarska vdova v Podgradjju pri Ljutomeru, je dobila žalostno poročilo z italijanskega bojišča, da je padel njen sin-edinac, izborni lončar Matija Meško, zadet od sovražne laške krogle dne 1. avgusta t. l., star še le 23 let. Bil je priden mladenič, rad je prebiral „Slovenskega Gospodarja“ in se zanimal za napredek.

Č. g. vojni kurat F. Nastran nam poroča: V mesecu juliju t. l. so padli naslednji vojaki 87. peš-

doseči s puškami. Artilerija je sicer obojestransko streljala prav pridno; a vsled previsokega snega so se zakopavale granate le v sneg, ne da bi se razpočile. S pehoto nas Rusi tudi niso mogli napasti, ker nas je ščitil sneg preveč na debelo. Se s palicami bi bili potolkli sovražnika, da se nas je lotil, kaj se le s strojnimi in puškami! Pa tudi niso navalili na nas. Gazil je lahko vsakdo prosto po snegu, ne da bi ga kdo poškopril z jeklom ali svinčcem.

Pri polkovnem štabu smo bili tedaj, ko smo zasedli hribe nad Zdynijo, štirje: major kot poveljnik regimenta, adjutant, pionirski častnik in jaz. Pod hribov, pod katerem se je vlekla naša bojna črta, je stala prav majhna gozdarska koliba. Postavljena je bila v sredino prastarega bukovega gozda, kakih 600 korakov za našo fronto. V to bajto se je namenil potegniti naš štab, da bi imeli vsaj streho in bili kolikor toliko zavarovani proti mrazu. O teh naših nakanah je zvedel že opisani general — brigadir Haustein. Preklicano na trdo nam je zabičal, da je naše mesto: ne za fronto, ampak v bojni črti v snegu in mrazu! Ubogali smo ter se udali v bridkožalostno vojno usodo. Prvo noč smo prebili na prostem pod milim nebom pri ognjih. Drugega dne smo pa le začeli misliti na kako bajti podobno streho. Naš Franc, izšolani pionirski častnik, je malo poprej obolel in odromal v bolnico. Službo pionirja je prevzel nek nadporočnik, bančni uradnik, ki ni posedal niti najmanjših pojmov o kaki zgradbi v vojni potrebnih postojank in kolib. Sem se pa lotil jaz kot — kmetски sin tega dela, v kolikor sem ga poznal iz domovine in vojne. Vsakdo lanko gradi vojaške kočure, če le ima hlođja, desek in žreblje. Meni je bilo na razpolago po Noetovem zgledu le nekaj sekir in prastar bukov gozd. Ukazal sem podreti štiri prav obširna drevesa. Major je zmajeval z glavo, češ, iz te od posvečene roke omašane moke ne boče kruha! Mož se je tokrat močno vrezal. (Dalje prih.)

sredo. Ruska strojuica mu je upihnila blago, junaško, slovensko dušo z 10 strelji. Pokopali smo ga na pokopališču v Kiskurimi. Ko smo izročali materi zemlji v naročje tega junaka, je rosilo vsako oko. Če se solzi za tovarišem vojak, so te solze znak, da je bila vez ljubezni res vojaško močna. Že skoro 2 leti počivaš, dragi Gabrijel, v slovaški zemlji, katero si zalil s svojo slovensko krvjo; mi preostali tovariši te ne zabimo nikdar! —

V Kiskurimi se nismo mudili več kot en dober teden. Krasno goro smo prepustili v obrambo domobrancem, mi smo pa odmarširali nazaj proti Zdyniji k naši diviziji. Rusi so za naše odsotnosti izdatno napredovali. Zasedli so bili višine pri Zdyniji, da smo se mi morali umakniti na hribe za selom. Zdynija ni bila zasedena ne od nas in ne od sovražnika, ležala je med obema strankama. One hribe je kril tedaj nad dva metra visok sneg in mraz ie bril, da je pokalo drevje vsled zime. Višine so bile vse poraščene z debelimi bukvami. V snegu čez glavo, v gozdu in ledeno mrzli burji smo tlačali brez strehe in brez peči. Dobili smo povelje se zakopati na globoko v zemljo in se zavarovati z žičnimi ovirami.

Pa se zarj v zemljo pri 2 m visokem snegu, če je to mogoče! Moštvo je izmetalo podolgate grabe v snega; zemlje se ni dotaknil nikdo, ker je bila pregloboko zamrznjena in trda kot kamen. Tedaj še pač nismo bili tako prebrihtani, da bi vrtali strelske jarke v živo skalovje, kakor delajo danes na južni fronti. Kolce za žične ovire smo porinili kar v sneg in potegnili jedno vrsto boedeče žice; ne v naše varstvo, ampak da smo natrosili nekaj peska v preskrbene predstojnikove oči. Ubogo vojaštvo si je pokrilo te v sneg izdobljene grabe z dračjem in sotorovimi prti. Na tleh so si kurili z bukovno drobnadjo, ki je povzročala tleča več dima nego toplote. Siromakom so vsled grizečega dima zatele oči in se krvavo obrobile, da niti gledati niso mogli.